

પરામર્શન પાથેય

શાળા શિક્ષણમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના

અસરકારક અમલીકરણ માટેનો સંવાદ પ્રવાસ

સતત અને ઝડપથી બદલાતા વૈશ્વિક પ્રવાહો સાથે તાલ મિલાવી શકે તે પ્રકારે ભારતની ભાવિ પેઢીઓના ઘડતર માટેનો એક આધારભૂત દસ્તાવેજ આપણને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 સ્વરૂપે પ્રાપ્ત થયો છે. દેશમાં હકારાત્મક પરિવર્તન, પ્રગતિ અને નિરંતર વિકાસને જાળવી રાખવા માટે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ એક માર્ગદર્શક દસ્તાવેજ છે. ગુજરાત સરકાર દ્વારા શાળા શિક્ષણમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના અસરકારક અમલીકરણ માટે રચવામાં આવેલી ટાસ્ક ફોર્સના સદસ્ય તરીકે ભારતીય શિક્ષક પ્રશિક્ષણ સંસ્થાન ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશન - આઈઆઈટીઈના

કુલપતિશ્રી ડો. હર્ષદ પટેલની નિમણૂક કરવામાં આવી છે.

રાજ્ય સરકાર દ્વારા સોંપવામાં આવેલી આ જવાબદારી ઉપરાંત શાળા શિક્ષણનો આધારસ્તંભ ગણાતા શિક્ષકોના ઘડતર માટે સ્થાપિત યુનિવર્સિટીના કુલપતિ તરીકે ડો. હર્ષદ પટેલે પરામર્શન પાથેય કાર્યક્રમની સંકલ્પના કરી છે. નવરાત્રિના પ્રથમ દિવસ તા. 17 ઓક્ટોબરથી શરૂ થયેલા પરામર્શન પાથેય કાર્યક્રમ હેટલ માન. કુલપતિશ્રી સમગ્ર ગુજરાતમાં આઈઆઈટીઈ સાથે સંલગ્ન તમામ બી.એડ. કોલેજો તથા જિલ્લા શિક્ષણ તાલીમ ભવનોની મુલાકાત લેશે અને શિક્ષક પ્રશિક્ષણ તથા શાળા શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલી

02-11-20 DIET Bhuj

02-11-20 S. D. Shethia College of Education, Mundra

03.11.2020 - B.D.Shah College of Education, Daramali

03.11.2020 - B.D.Shah College of Education, Modasa

03.11.2020 - D.D.Chokasi, Palanpur

03.11.2020 - DIET Idar

03.11.2020 - DIET Palanpur

03.11.2020 - Government BEd College, Megharaj

05.11.2020 - Anand Education College, Anand

05.11.2020 - H. M. Patel Institute of English Training and Research, Anand

05.11.2020 - N. H. Patel College, Anand

06.11.2020 - DIET, Gandhinagar

06.11.2020 - DIET, Gandhinagar

06.11.2020 - Shree R. P. Anada College of Education, Borsad

06.11.2020 - Smt. B.C.J. College of Education, Khambhat

06.11.2020 - Smt. S.I.Patel Ipcowala College of Education, Petlad

07.11.2020 - DIET, Patan

07.11.2020 - L.N.K. College of Education, Patan

સંસ્થાઓના ટ્રસ્ટી મંડળો, જિલ્લા શિક્ષણ અધિકારીઓ, સંસ્થાઓના આચાર્યશ્રીઓ તથા અધ્યાપકો સાથે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ સંદર્ભે શાળા શિક્ષણ માટેના સૂચનો મેળવવા માટે સંવાદ સાધશે.

પરામર્શન પાથેય કાર્યક્રમની રૂપરેખા સ્પષ્ટ કરતા કુલપતિશ્રી ડૉ. હર્ષદ પટેલે જણાવ્યું, "રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020માં શાળા શિક્ષણનું નવું માળખું સૂચવવામાં આવ્યું છે. આ ઉપરાંત પ્રત્યેક વ્યક્તિની શૈક્ષણિક તાલીમમાં શાળા શિક્ષણનો સૌથી મોટો હિસ્સો હોય છે. એટલે કે આપણે ઉચ્ચ

શિક્ષણમાં બેચલર ડિગ્રી અને માસ્ટર ડિગ્રી માટેના પાંચ કે સાત વર્ષનો કુલ સમયગાળો ગણીએ તો તેની સામે શાળા શિક્ષણ ધો. 1થી 12 એમ કુલ 12 વર્ષનો સમયગાળો કેળવણી માટેનો હોય છે."

તેમણે વધુમાં જણાવ્યું કે, "શિક્ષણ સમાવર્તી યાદીમાં મૂકાયેલો વિષય છે. શાળા શિક્ષણમાં રાજ્ય સરકારની ભૂમિકા 80 ટકા જેટલી હોય છે. કારણ કે, નવી શિક્ષણ નીતિમાં સ્થાનિક પરિવેશમાં અભ્યાસ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. આથી શાળાના અભ્યાસક્રમમાં સ્થાનિક જરૂરિયાતો, સ્થાનિક-

પરમર્શન પાથેય કાર્યક્રમને માન. શિક્ષણમંત્રીશ્રી ભુપેન્દ્રસિંહ ચુડાસમાનું પ્રેરક માર્ગદર્શન અને સતત પ્રોત્સાહન મળતું રહ્યું છે. કાર્યક્રમના પ્રથમ તબક્કામાં તા. 20 ઓક્ટોબરના રોજ રાજકોટની ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ લેન્ડવેજ ટીચિંગ (આઈએલટી)

ખાતે મળેલી સંવાદ બેઠકમાં આઈઆઈટીઈના માન. કુલપતિશ્રી ડો. હર્ષદ પટેલ, શિક્ષણવિદ શ્રી ભદ્રાયુ વછરાજાની ઉપરાંત આઈએલટીના આચાર્યશ્રી, અધ્યાપકો તથા જિલ્લા શિક્ષણ અધિકારીશ્રીના પ્રતિનિધિઓ પણ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ બેઠકને માન. શિક્ષણમંત્રીશ્રી સંબોધીત કરીને રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના અમલીકરણમાં ગુજરાત દેશમાં અગ્રેસર બની રહે તેવી નેમ વ્યક્ત કરી હતી.

આ શિક્ષણ નીતિની વિશે વાત કરતાં માન. શિક્ષણ મંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું, “પાવો મજબૂત કરીએ તો ઇમારત મજબૂત થાય, એ માત્ર ભાષણની વાત નથી, પરંતુ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિમાં તેનો અમલ થયો છે. અહીં પ્રાથમિક બાળ વિકાસના તબક્કાથી જ વિદ્યાર્થીના વિકાસનો પાવો મજબૂત કરીને તેને શ્રેષ્ઠ નાગરિક તરીકે કેળવવાની વ્યવસ્થા આ નીતિમાં સૂચવાયેલી છે. આજનો બાળકો વિદ્યાર્થી મટીને પરીક્ષાર્થી બની ગયાં છે, તેમાંથી તેઓ ફરી પાછા વિદ્યાર્થી બને અને ખરા અર્થમાં જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે, તેનું માર્ગદર્શન આ શિક્ષણ નીતિમાં કરે છે.”

07.11.2020 - Meeting with VC of HNGU, Patan

07.11.2020 - S.T.T. College, Visnagar

07.11.2020 - Pravash - Swami vevakanand Sarvodaya Bank Education College, Mehsana

09.11.2020 - DIET - Amreli

09.11.2020 - DIET Bhavnagar Sahib ni vaadi gossthi

27.10.2020 - V. T. Choksi Sarvajani College of Education, Surat

09.11.2020 - Shubhash Mahila College of Education, Junagadh

10.11.2020 - M. N. Shukla College of Education, Ahmedabad

10.11.2020 - Mahalaxmi DIET - Ahmedabad - Rural, Ahmedabad

10.11.2020 - Prakash College of Education, Ahmedabad

10.11.2020 - Vaidya shree M.M.Patel college of Education, Ahmedabad

પ્રાદેશિક ભાષા, સ્થાનિક જીવનશૈલીને વધી લેતી શિક્ષણ પ્રક્રિયા તૈયાર કરવી જરૂરી છે. એટલું જ નહીં માન. વડા પ્રધાનશ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ જણાવ્યું છે કે “આ શિક્ષણ નીતિ સફળતા તેની સાથે જોડાયેલાં તમામ વર્ગોની સહભાગીતા પર આધારિત છે.” આ વાતને અમે ધ્યાનમાં રાખી છે અને શિક્ષકો તૈયાર કરતી યુનિવર્સિટી તરીકે અમારા તાલીમાર્થીઓ નીતિને અસરકારક બનાવવાનું માધ્યમ બને તે પ્રકારે તેમની તાલીમ સુનિશ્ચિત કરવાની છે.”

કુલપતિશ્રીએ જણાવ્યું કે, “આ શિક્ષણ નીતિમાં 5+3+3+4 એમ કુલ 15 વર્ષનો સમયગાળો બાળકની કેળવણી માટે શાળા શિક્ષણમાં સમાવિષ્ટ કરવાનું સૂચન છે. આ સમયગાળો વ્યક્તિ અને વ્યક્તિત્વ ઘડતર માટે ખૂબ જ મહત્ત્વપૂર્ણ છે. શાળા શિક્ષણમાં સૌથી મહત્ત્વની ભૂમિકા શિક્ષકની છે કારણ કે તેમના દ્વારા જ વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ મળે છે. શાળા શિક્ષણમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના અસરકારક અમલીકરણ માટે આઈઆઈટીઈની જવાબદારી ભેવડી છે. નીતિના સૂચનોને આધારે શિક્ષકોને પણ એ પ્રકારે તાલીમ આપવાની યાવ કે જેથી તેઓ તાલીમ બાદ જે પણ શાળામાં જાય ત્યાં એ નીતિના અમલીકરણના ઉદ્દેશ્ય બની શકે.”

આ બાબતને એક ઉદાહરણથી સમજાવતા કુલપતિશ્રીએ જણાવ્યું, “હવે એવી પરિસ્થિતિ છે કે, ગુજરાતના સુરત જેવા શહેરની કોઈ શાળાના વર્ગખંડમાં ગુજરાત ઉપરાંત અન્ય પાંચ-છ રાજ્યોના બાળકો અભ્યાસ કરતા હોઈ શકે, જેમની માતૃભાષા, શિક્ષણના માધ્યમની ભાષા અને સ્થાનિક ભાષા એ ત્રણેય જુદી હોય. આવી સ્થિતિમાં શાળાઓમાં નિયુક્તિ પામનારા આઈઆઈટીઈમાં તાલીમ લઈ તૈયાર થયેલા શિક્ષકો એ બાળકોને શિક્ષણના પાઠ આપવા સક્ષમ હોવા જરૂરી છે.

આ પ્રવાસના અવલોકનો અને અનુભવ વિશે ડૉ. હર્ષદ પટેલે જણાવ્યું કે, “શાળા શિક્ષણમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ સંદર્ભે સૂચનો મેળવવા ઉપરાંત આઈઆઈટીઈ યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન સંસ્થાઓના રાજ્યમાં ફેલાયેલા ટ્રસ્ટી મંડળો, આચાર્યશ્રીઓ અને અધ્યાપકોના બૃહદ પરિવારનો પ્રત્યક્ષ સંપર્ક થયો. દરેક સંસ્થાની વિશિષ્ટતાઓ, તેમની માળખાકીય સુવિધાઓ, અધ્યાપકોની સજ્જતાઓ તેમની એક વ્યક્તિ તરીકેની ખાસિયતો નજીકથી જાણવા મળી. તમામ સંસ્થાઓએ આઈઆઈટીઈ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિને અનુરૂપ અભ્યાસક્રમને આવકાર્યો છે. તેને સઘન બનાવવા માટેના સૂચનો પણ આપ્યાં છે.”

ઉલ્લેખનીય છે કે, આઈઆઈટીઈ રાજ્યમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિના સૂચનોને ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષથી જ પોતાના અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ કરનારી પ્રથમ યુનિવર્સિટી બની છે. આ અભ્યાસક્રમનું માન. મુખ્યમંત્રીશ્રી વિજયભાઈ રૂપાણી દ્વારા માન. શિક્ષણમંત્રીશ્રી ભુપેન્દ્રસિંહ ચુડસમા તથા માન. શિક્ષણ રાજ્યમંત્રીશ્રી વિભાવરીબેન દવેની ઉપસ્થિતિમાં તા. 12 ઓક્ટોબરના રોજ વિમોચન કરવામાં આવ્યું હતું.

તા. 31 ઓક્ટોબર સુધીમાં કુલપતિશ્રીએ આઠ દિવસના પ્રવાસમાં આઈઆઈટીઈ સાથે સંલગ્ન કુલ 59 સંસ્થાઓમાંથી પોરબંદર, દ્વારકા, જામનગર, અલિયાબાડા, રાજકોટ, દમણ, વાંસદા, વેડછી, ખરોડ, ગોધરા, ભરૂચ, વડોદરા, ડભોઈ, નસવાડી, રાજપીપળા, કામરેજ, સુરત, કાછલ, બિલિમોરા, નવસારી ખાતે આવેલી 30 સંસ્થાઓની મુલાકાત પૂર્ણ કરી હતી. બાકીની સંસ્થાઓની મુલાકાત નવેમ્બર માસના પ્રારંભિક સપ્તાહમાં દિવાળી પહેલાં જ પૂર્ણ કરી દેવાનું આયોજન છે.